

Vasadi Péter

1926 – 2017

FÜLÖP PÉTER FOTÓJA: KRISZTUSMADÁR

„Mennyire kifeszülnek a szárnyai, a tollai... ahogy kapaszkodik bele a rácsba. Oda akar bejutni, ahova mindenki fél belépni.” (V. P.)

ALEXA KÁROLY

Laudáció

(ÚJRAMONDVA 2017. NOVEMBER 24 - ÉN...)

Van egy régi verse Vasadi Péternek, amelyik így kezdődik: „Úgy kellene, hogy mozdulatlanul. / Egyhelyben, folyton, mégis.” Az a címe a versnek, hogy *Át*. De hát miféle vers is ez, és mi az, hogy „régis verse”? Vasadi Péter versének nincs ideje. Nincs idő sem a versben magában, se a vers körül, azaz vers és verselés nem időben történik. Vagy – és ez ugyanazt jelenti – magában a létidőben, amely vélhető semminek és tartható, remélhető üdvtörténetnek. „*Át*” – az a pont a létezésben, ami nincs – két dolog között megálló és megálló pillanat. Az idézett két sorban hét szó van, de nem tudni

hány mondat. Hívószavak egymásutánja, amelyek térről és időről beszélnek, mozgásról a mozdulatlanságban, történésről a moccanatlanságban. Az élet törmelékes egységéről. És/de mindez egy sóhajjal indul: „Úgy kellene...” Kihez beszél a vers, mindig ez a fő kérdés. Hozzám, önmagához, Istenhez, eszmékhez, az emberiséghez. Ez a vers csak szól és nem beszél senkihez, csak mindenkire, aki meghallja a szavakat. És elgondolkodik az életén. Hogyan lehet úgy kiüresedni, hogy telítődjünk.

Ám ez az ember, legyen a költő és magát a versnek odaszánó olvasó, nincs egyedül a némaságban, amit mintha torz rendetlenségben előbukkanó szavak jelei tennének hangossá: „Uramnak udvara vagyok. / Nagy csöndje bennem lépdél.” Ez volna a hit? Vagy az, ami így beszél: „Az ember bőrig ázik benne. / Majd csontjain dobol a zápora. / Végül fénylik tőle / a test / mint úrruha a sötétben.” Az Úrral való kapcsolat nem a misztikus beolvadás, az önfeladás, a mámor – hanem az örök résenlét: „Élsz, fontolgatsz, botladozol – szólítja meg önmagát a költő – Isten cselvetései közt és / föl-apítod a téli tüzelőt.”

Minden Vasadi-vers újakezdi a költészetet, ahogy minden Vasadi-vers újakezdi a dialógust Istennel. Nem igaz, hogy újakezdi: jelzi, hogy egy pillanatra sem lépett ki a párbeszédből. Ezért költészete nem a nagy formák keresése, hanem a beszéd fenntartása. Ez azt is jelenti, hogy hisz a teremtés kegyelmének állandóságában: „Az első biztos mondatra rábízom / magamat.” Itt a „biztos” jelzőn kell lennie a hangsúlynak, mert másutt, egy Tarkovszkijhoz dedikált versben ezt látjuk: „Elférgesedett / a mondat, el a szó s / hátrálunk a betűkig.”

Meg tudnám mondani, hogy mióta ismerem Vasadi Pétert, de azt nem, hogy mióta érzem és tudom, hogy itt van. Itt a közelünkben. Észrevétlenül lett azzá, ami. A jelen szellemiségének meghatározó alakjává. Önmaga létének harsány csöndjében. Léte – azaz – szava folyamatos intés, emlékeztető, biztatás, mosoly és engesztelhetetlenség. Aki nemcsak befelé figyel, hanem mindent tudni akar, ismerni, véleményezni. A legszigorúbb kritikusa mindannak, ami köznapi létünket nehezzé teszi. Engesztelhetetlen, mert a derűjével nem lehet vitatkozni. Nevezzük őt evangéliumi zsurnalisztának.

Aki tudja, hogy a nyilvános beszéd terébe csak akkor szabad belépni, ha ismerjük a magunk belső és közvetlen külső tereit. „Félálomban alva mélyen / ébrenlét a mesterségem.” Arany János beszél itt? Babits, Weöres Sándor? Nem, a szó Vasadié, és így a magyar költészet egyetemességéé. És mindez egy kis kertben fogalmazódik meg, vált át szóba a motyogásból. És ez a Vasadi-vers nagyszerűsége: ahogy állandóan egyeztetni akarja és tudja a helyzettudatot a létérzéssel. Ez az Istenre néző vers egzisztenciája.

Ez a kert itt van a szomszédban. „Kint poros utca.” Ma már a Magyar utca le van aszfaltozva, de ehhez nincs köze a versnek. A kerítésen áthallik, hogy „Villamos sikít a / kanyarban.” Emlékszünk? „Néma falun lakom én... / Csak ha villanyos átrohan itt... / sejteni a város szörnyeteges közelét.” Babits Mihály írta ezt éppen száz évvel ezelőtt, ide két-három saroknyira. A Vasadi-vers tud Babitsról. De nemcsak róla, hanem Pilinszky Jánosról is. Ő is idevaló egy rövid sétányira: itt tanulta meg a be-

szédet és itt ismerte meg kisgyerekként a nyomorúsággal és hittel összeszövődő bünt. „Kisfiú állva marad.” Ez már Vasadi megint, aki látja, ahogy az örök gyermek, Mozart átsuhan a szívünkön „egy G-dur sárkányrepülőn.” „Sírása hideg tengelyében / áll a fiú.” Ez egy Pilinszky önarckép, akkortájról, amikor már itt volt a Klarisszeumban. (A belvárosi Magyar utcából került ide...)

A három legnagyobb magyar katolikus költő itt él egymás közelében, itt a mi közelünkben. A két régebbi éppen úgy van, mint aki most is itt van velünk együtt. Itt, ahol a nagyváros zaja lehalkul. A szív meg...? Sursum corda.

Vasadi Péter most Kossuth-díjat kapott. Örülünk vele együtt. De ne feledjük: nem neki volt szüksége a Kossuth-díra, hanem a díjnak Vasadi Péterre.

Elhangzott 2012 egyik tavaszi délutánján a XV. Kerületi Önkormányzati Hivatal Dísztermében

BÍRÓ JÓZSEF

Szívbezárt

VASADI PÉTER EMLÉKÉRE

számlálhatatlan emlékkép tolul
őzbarna köpenyedben jössz elem
átnyújtok néhány újabb kéziratot
kiszáratva felolvasásba kezdesz

magyar utcai házatok kertjében
vörösbort kortyolva beszélgetünk
frisspogácsával Feleséged kínál
bólogató fenyőid hús árnyékában

aranyember bebocsáttatsz